

Новосельчук Н.Є.

кандидат архітектури, доцент кафедри дизайну архітектурного середовища
Полтавського національного технічного університету

імені Юрія Кондратюка

NovoselchukNE@gmail.comorcid.org/0000-0002-7753-7872

СПАДКОЄМНІСТЬ ІСТОРИЧНИХ СТИЛІВ В ІНТЕР'ЄРІ

***Анотація.** У статті визначені основні прийоми формування історичних стилів в інтер'єрі (на прикладі стилів бароко, рококо, класицизм). Установлено сучасні тенденції використання історичних стилів інтер'єрі з урахуванням нинішніх соціокультурних умов. Проаналізовано характер співвідношення історичного і нового, їх взаємозв'язок за видами спадкоємності.*

Стан проблеми, її актуальність. Науково-практичний інтерес до історичної архітектурної спадщини, зокрема до питання архітектурно-художнього вирішення інтер'єрів громадських та житлових будівель в різних історичних стилях і напрямках, є загальновизнаним і актуальним. Створена зодчими багатогранна палітра архітектурних стилів є невичерпним джерелом для натхнення сучасних архітекторів, що усвідомлюють безперечну цінність цієї скарбниці. Прикладом є безліч сучасних інтер'єрів будівель різного функціонального призначення, в яких образна концепція інтер'єру сформована на основі творчого використання історично усталених архітектурних стилів. Можна відмітити стійкий інтерес до використання історичних архітектурних стилів у якості стилістичного та образного вирішення сучасного інтер'єру.

Сьогодні ті, хто цінить кращі зразки старовини, впевнені в її актуальності. Останнім часом з'явилась небезпека втрати багатой історичної архітектурної спадщини. Актуальним є повернення до візуальної грамотності, розуміння основоположних елементів і деталей створення стилю, формоутворюючих особливостей і краси [1].

Метою статті є визначення характеру співвідношення історичного і нового, їх взаємозв'язку за видами спадкоємності, що встановлює можливі варіанти сучасного використання історичних стилів в інтер'єрах громадських і житлових будівель.

Виклад основного матеріалу. Історія наповнена цитатами і повтореннями. Не виключенням є і архітектура, зокрема внутрішній простір будівлі. Популярною темою сучасних архітекторів і дизайнерів залишається

використання історичних архітектурних стилів у якості образної складової інтер'єру, цитати із минулого. Відомо, що створення нового завжди спирається на досвід попередніх епох, тобто нове – це часто переосмислення і удосконалення старого. У такому контексті використання історичного стилю в сучасному інтер'єрі – це аналіз і синтез минулого досвіду, сплав традиційного, канонічного із новим, новаторським.

До вирішення інтер'єру приміщення будь якого призначення пред'являються дві першочергові вимоги: функціональні й естетичні. При цьому стиль виступає як інструмент естетики, а мета стилю – це служіння естетиці. Стиль допомагає надати внутрішньому простору цілісності, єдності та завершеності. За допомогою стиля естетика затверджує свої правила і норми у відповідний період часу. Так, ми говоримо про властиві кожній епосі визначені естетичні ідеали людини, про те, якою вона повинна бути зовнішнє і внутрішнє.

Отже, можна відмітити, що поняття стилю є невід'ємною складовою естетики. У сучасних умовах естетика виступає основою формування стилю внутрішнього простору, а самі естетичні уподобання формуються, як правило, під впливом стилю життя, зовнішніх факторів, оточення.

Центральною ідеєю концепції наслідування є ідеалізоване уявлення про стиль як такий. Семантика сучасного використання історичних стилів в інтер'єрі надає їм відповідного значення і сьогодні. Так, наприклад, стилі бароко, рококо, класицизм, як і у минулі часи, асоціюються із розкішшю, багатством, заможністю. Виходячи із цього, ці стилі й нині не втрачають своєї актуальності, є достатньо популярними і потрібними, і мають за мету показати заможність і респектабельність.

Стиль в архітектурі, зокрема в інтер'єрі, часто є багатограним і неоднозначним, іноді навіть суперечливим. Із історії архітектури відомо, що раціональний стиль завжди змінюється ірраціональним, а становлення стилю проходить три фази – зародження, розквіт і занепад. І тільки у період розквіту стилю маємо так званий «чистий» стиль, без рудиментів попереднього і «ростків» нового. Крім того, національні особливості тієї або іншої країни також накладають свій відбиток на формування стилю.

Таким чином, все це спричиняє багатогранне трактування будь-якого історично усталеного архітектурного стилю і залежить від стадії розвитку, національних традицій країни, в якій він відтворюється, авторського трактування тощо. Однак, на основі аналізу цілої низки об'єктів, можна чітко виділити характерні прийоми та особливості, що притаманні конкретному історичному стилю в інтер'єрі.

Принципово важливим питанням при формуванні інтер'єру на основі використання історично усталеного архітектурного стилю є розуміння його ролі

в історичному процесі, знання характерних стилістичних ознак і формоутворюючих закономірностей, володіння основними прийомами і принципами, на основі яких формується той або інший стиль. Важливими також є знання художньо-декоративних особливостей формування стилю в інтер'єрі, його матеріально-предметного наповнення, характерної колористичної гами, аксесуарів [2].

Відомо, що стиль може по-різному трактуватись при вирішенні фасаду будівлі та її інтер'єру. Тому чітке усвідомлення цієї різниці, знання особливостей формування інтер'єру в тому або іншому історичному стилі є запорукою грамотного художньо-композиційного вирішення внутрішнього простору. Саме науковий підхід щодо трактування стилю або окремих його елементів в інтер'єрі буде визначати майстерність автора, його вміння, поєднавши минуле і сучасність, створити професійний, емоційно привабливий інтер'єр.

Визначимо особливості формоутворення інтер'єру на прикладі трьох стилів, що послідовно змінили один одного – бароко, рококо, класицизм і представимо їх порівняльну характеристику.

Так, для стилю західноєвропейського бароко в інтер'єрі є характерним: застосування складних криволінійних форм; активне використання скульптурних і архітектурно-декоративних мотивів; використання монументальної скульптури і живопису; динамічність архітектурних мас; декоративний початок архітектури, використання ордеру як елементу прикрашання; багатопланові композиції з сильно вираженою динамікою, ускладненими ритмами, лініями, створення ілюзії «прориву поверхні» та ін.

Історично стиль рококо в інтер'єрі має інше вирішення і характеризується створенням затишного, камерного інтер'єру для невеликих приміщень. Для нього є властивим підвищена декоративність, перенос основного акценту на орнамент, легкість, витонченість, дрібномасштабність, асиметрія, створення відчуття повітряної, «картонної» архітектури та ін. В основі орнаменту лежать мотиви рокайль, акантового листа, трельяжної сітки, гладкого каміння. Колористична гамма інтер'єру будується на забілених, приглушених, блідих відтінках.

У свою чергу для стилю класицизму в інтер'єрі характерним є орієнтація на форми античного мистецтва як на ідеальний еталон. Характерні для бароко ірраціональність, насиченість і динамічність поступаються місцем врівноваженості, чіткості вертикальних і горизонтальних членувань. Інтер'єр характеризується простотою і ясністю декоративної композиції, симетрією, дрібним масштабом орнаменту, вирішенням поверхні стіни у вигляді орнаментально оброблених панно. Орнамент завжди симетричний, має два різновиди: античний і пасторальний.

Наведені особливості формування стилів бароко, рококо, класицизм в інтер'єрі мають за мету показати різницю між трьома історичними стилями і відповідно направити науковий і проектний пошук на сучасну інтерпретацію цих стилів в інтер'єрі.

Отже, наукові й проектні пошуки при вирішенні даного питання можуть відбуватись за трьома основними напрямками:

1) аналогія (від грец. – відповідність) – наслідування прототипів чи аналогів та розвиток їх, часткова схожість і подібність.

2) компіляція (від лат. – запозичення) – синтез значної кількості прототипів і аналогів, створення на їх основі ідеї;

3) новаторство (від лат. оновлення) – вільний творчий розгляд об'єкту проектування згідно з аналізом ситуації та синтезом знань із відповідних питань.

На сьогодні маємо рівність всіх архітектурних стилів і напрямів щодо їх використання. Архітектор вибирає стиль, спираючись на власну концепцію, належний образ, особливості об'єкта проектування. Архітектор може поєднувати в одному об'єкті історичний стиль або його елементи із сучасними стилями і напрямками, історичні прийоми і форми із новими, сполучати декілька різних стилів, використовувати «прийом цитати». Головне при цьому – створення естетичного, гармонійного інтер'єру, де можуть рівнозначно уживатися рудименти різних стилів і епох.

Спадкоємність історичних стилів і напрямів може здійснюватись різними засобами, але вона завжди виявляється у сполученні історичних ознак, форм, елементів, деталей з особливостями формування сучасного інтер'єру. Характер співвідношення історичного і нового, їх взаємозв'язок може трактуватись за такими прийомами спадкоємності (рис.1):

1. Пряме наслідування – максимальне копіювання історичного стилю у всіх деталях з метою приближення до оригіналу.

2. Навмисне запозичення – формування сучасного інтер'єру з елементами, формами, деталями історичних стилів.

3. Аналітичне освоєння – творче переосмислення історичного стилю, його форм, деталей, елементів з метою пошуку нових своєрідних форм. Наслідком цього може стати формування нового стилю.

Можна виділити два важливих фактори, що сприяють формуванню нових, новаторських рис в інтер'єрі: перший – пов'язаний зі змінами соціальних умов, другий фактор говорить про те, що старий стиль, традиції, зміст художнього твору більше не задовольняють потреби.

Рис. 1. Спадкоємність історичних стилів

Прийом навмисного запозичення стилів
в інтер'єрі готелю [4]

Прийом прямого наслідування стилю бароко
в житловому інтер'єрі [5]

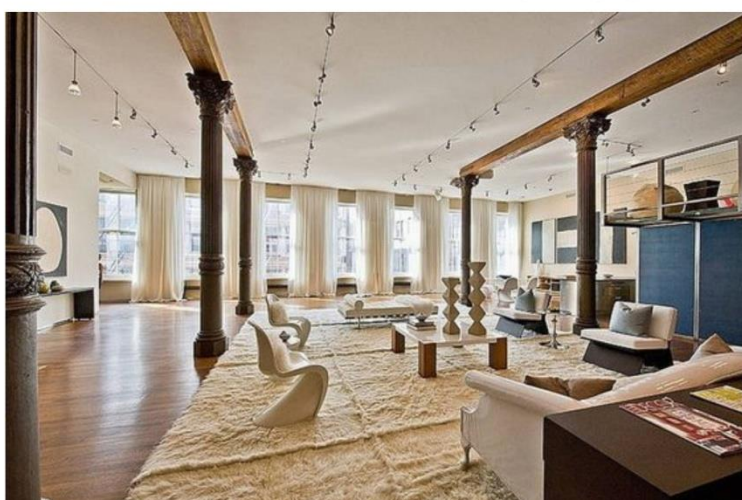
Прийом аналітичного освоєння елементів
різних історичних стилів у житловому інтер'єрі

Поєднання стилю мінімалізм
із класицистичними елементами
в житловому інтер'єрі

Елементи стилю класицизму в
житловому інтер'єрі

Використання історичної “цитати”
в житловому інтер'єрі в стилі лофт [3]

Висновки. Історична архітектурна спадщина є невичерпним джерелом для натхнення сучасних архітекторів. При використанні історичного стилю важливим є надбання візуальної грамотності, розуміння формоутворюючих особливостей стилю. Звернення до історично усталених архітектурних стилів і напрямів за різними видами спадкоємності: компіляції, новаторства або аналогії дає можливість створити виразне, оригінальне архітектурно-художнє вирішення сучасного інтер'єру та урізноманітнити його образну складову.

Отже, сучасні стилі наповнені цитатами, запозиченнями, спробами архітекторів зазирнути за межі сьогодення. При цьому естетика виступає основою використання стилю, вона може містити риси стилю. Тобто естетика і гармонія повинні бути основоположними складовими щодо спадкоємності стилів і напрямів на сучасному етапі.

Література:

1. Кэлоуэй С. Элементы стиля: энциклопедия архитектурных деталей / С. Кэлоуэй. – М.: ООО «Магма», 2006. – 592 с.
2. Новосельчук Н.Є., Цимбал Л.О. Особливості колористичного вирішення інтер'єрів в стилях XVII – поч. XIX ст. (бароко, рококо, класицизм) / Н.Є. Новосельчук, Л.О. Цимбал / Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті: зб. наук. пр. / За ред. Даниленка В.Я. – Харків: ХДАДМ, 2011. – № 1. – С. 109-112.
3. Efektingas lofto interjeras su romantinėm detalėm [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://domopli.us.lt/interjeras/loftai/efektingas-lofto-interjeras-su-romantine-detale>.
4. Интерьеры гостиницы во Франции [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://d-e-s-i-g-n.ru/portfolio/interery-gostinitsy-vo-frantsii>
5. Прудникова А. Дизайн интерьера спальни в стиле рококо [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://angelika-prudnikova.design/dizajn-portfolio/spalni/dizayn-interera-spalni-v-stile-rokoko-v-zagorodnom-imenii>.

Аннотация:

Новосельчук Н.Е. Кандидат архитектуры, доцент кафедры дизайна архитектурной среды Полтавского национального технического университета имени Юрия Кондратюка

Преимственность исторических стилей в интерьере.

В статье проанализированы современные тенденции использования исторических стилей в интерьере (на примере стилей барокко, рококо, классицизм) с учетом нынешних социокультурных факторов. Определены особенности и основные приемы формирования данных исторических стилей в

интерьере. Установлены характер соотношения исторического и нового, их взаимосвязь по видам преемственности.

Ключевые слова: исторический стиль, стилизация, интерьер, современные тенденции.

Novoselchuk N.E. Candidate of architecture, associate professor of the department of the architectural environment design in Poltava national technical university n.a. Yuriy Kondratyuk.

Succession of the historical styles at interiors.

Modern tendencies of use of historical styles as illustrated (by example of baroque, rococo, classicism styles) making allowance for the current socio cultural conditions are analyzed in the article. Features and basic ways of forming of these historical styles in interiors are determined. Character of interrelation of the historical and new conditions, their interrelation through the succession nature are defined.

Keywords: historical style, stylized design, interior, modern tendencies.